

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 33/2023-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III č. k. 12 Csp 73/2017-214 z 21. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. januára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 47 Charty základných práv Európskej únie uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľke ako žalovanej v spore o zaplatenie pohľadávky s príslušenstvom bol rozsudkom vo veci samej priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 90 %. Rozsudok okresného súdu z 1. apríla 2022 nadobudol právoplatnosť 27. mája 2022. Nadväzne okresný súd uznesením č. k. 12 Csp 73/2017-193 z 28. júla 2022 vydaným vyšším súdnym úradníkom rozhodol o výške trov konania tak, že zaviazal žalobcu k povinnosti nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 313,26 eur, pričom vychádzal z obsahu spisu.

3. Proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej namietala nepriznanie náhrady trov konania za ďalšie účelne poskytnuté úkony právnej služby (právne

rozbory a porady s advokátom), ktorých vyčíslenie doložila do sťažnostného konania. Z uvedeného vyvodila, že vyšší súdny úradník postupoval v rozpore s obsahom spisu a priebehom prejednávanej veci.

4. Okresný súd napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľky zamietol. V súvislosti s námietkou sťažovateľky poukázal na rozhodovaciu prax v oblasti rozhodovania o výške trov konania (napr. nálezy ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 563/2020 a sp. zn. III. ÚS 109/2020 a uznesenia sp. zn. III. ÚS 191/2020 a sp. zn. IV. ÚS 335/2020), v zmysle ktorej je potrebné ešte pred vydaním uznesenia podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) z vlastnej iniciatívy predložiť okresnému súdu špecifikáciu a výšku uplatňovaných trov, najmä tých, ktoré nevyplývajú zo spisu. Pokiaľ strana v priebehu sporu ešte neuplatnila svoje trovy alebo ich nepreukázala, pri určení ich výšky súd prihliada len na údaje známe z konania; dodatočné účtovanie nie je prípustné. V danom prípade išlo o totožnú situáciu, keď si sťažovateľka do času rozhodnutia o výške trov konania neuplatnila, resp. nevyčíslila trovy konania a následne si ich uplatňovala až v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Sťažnosť však nemôže slúžiť ako prostriedok, ktorým sa má docieľiť náprava, resp. zvrátenie následku skoršej procesnej pasivity strany sporu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že rozhodnutím o výške trov konania došlo k porušeniu jej práv. Identifikuje v ňom nezákonnosť a ústavnú nekonformnosť. Je presvedčená o tom, že s poukazom na § 245 CSP je možné v sťažnosti uvádzať nové skutočnosti a dôkazy, čo aj urobila. Tento názor podľa nej vyplýva i z nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 109/2020, na ktorý poukázal okresný súd. V predmetnom náleze išlo o situáciu, keď si trovy v priebehu konania o sťažnosti dodatočne uplatnil subjekt, ktorý sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka ani nepodal. Ústavný súd konštatoval, že Civilný sporový poriadok síce v súvislosti so sťažnosťou proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka ráta s uplatnením nových skutočností a dôkazov, avšak len v samotnej sťažnosti (§ 245 CSP), nie v iných, následných podaniach strán sporu. Z toho nepochybne vyplýva, že je možné dodatočné priznanie trov v rámci konania o sťažnosti. Nárok na náhradu trov konania vzniká priamo zo zákona a nie je možné ho strane uprieť z dôvodu, že časť z neho vyčíslila až v konaní o sťažnosti. Okrem toho sa okresný súd pri svojom rozhodovaní obmedzil iba na strohé konštatovanie judikatúry a nijako sa vecne nevyjadril k argumentom uvedeným v sťažnosti, a preto považuje napadnuté uznesenie za nedostatočne odôvodnené.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľky o porušení jej práv pri rozhodovaní o výške právoplatne priznaného nároku na náhradu trov konania, a to z dôvodu, že jej okresný súd nepriznal náhradu trov konania za úkony právnej služby, ktoré vyplývali z vyčíslenia trov predloženého do sťažnostného konania.

7. Prv, ako ústavný súd pristúpi k posúdeniu sťažnostnej argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti, považuje za nevyhnutné zdôrazniť, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je

nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto dôvodu sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

8. Ústavný súd vo svojej stabilnej judikatúre opakovane uvádza, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. jeho právo na spravodlivé súdne konanie [m. m. II. ÚS 56/05, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska (IV. ÚS 214/2022)].

9. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou, resp. dohovorom zaručených práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je však ústavný súd (aj vo svojej doterajšej judikatúre) zdržanlivý, vychádzajúc z toho, že problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne (porovnaj m. m. IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, IV. ÚS 583/2018). To však ale neznamená, že takýmito rozhodnutiami by nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepiateho formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia. Ústavný súd už v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, a to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky (II. ÚS 82/09, I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018) a tiež v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010, IV. ÚS 513/2018).

10. Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že o takú situáciu vo veci sťažovateľky nešlo.

11. Je pravdou, že okresný súd na podporu svoju záveru vo vzťahu k nepriznaniu náhrady trov konania za dodatočne vyčíslené trovy konania nepriliehavo poukázal na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 109/2020 z 23. júna 2020, keďže bol založený na odlišných skutkových okolnostiach veci. Iba táto skutočnosť však nespôsobuje ústavnú neudržateľnosť napadnutého uznesenia, pretože okresný súd nepostavil svoje závery výlučne na tejto argumentácii. Práve naopak, z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva snaha okresného súdu poukázať na princípy a zásady ovládajúce civilné sporové konanie, a to konkrétne prejednávaci princíp a princíp formálnej pravdy, na základe ktorých sú strany sporu nositeľmi svojich procesných oprávnení, ale i povinností, ku ktorým patrí povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť. Zdôraznil, že uvedené platí naprieč celým civilným sporovým konaním a týka sa teda aj problematiky výšky náhrady trov konania. Dôkazné bremeno v časti preukázania trov vzniknutých v príslušnom konaní leží na príslušnej strane, a preto je jej vecou, a nie vecou všeobecného súdu rozhodujúceho o trovách konania, aby vykonanie právneho

úkonu a vynaloženie výdavkov naň riadnym spôsobom preukázala (m. m. IV. ÚS 335/2020). Ďalej uviedol, že na to, aby bola strana sporu úspešná nielen v merite veci, ale následne aj čo sa týka výšky trov konania, je povinná včas uviesť dostatočné skutkové tvrdenia a tie preukázať dôkazmi. Nesplnenie si týchto procesných povinností vyústí do absencie substancovaných tvrdení podstatných pri rozhodovaní súdneho úradníka o výške trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP, čo má za následok nepriznanie výšky tých trov konania, ktoré neboli stranou v konaní uplatnené a nevyplývajú z obsahu spisu, ako sa to stalo vo veci sťažovateľky.

12. Sťažovateľka nerozporovala, že vyšší súdny úradník nemal v čase rozhodovania o výške náhrady trov konania k dispozícii vyčíslenie, resp. doklady preukazujúce výšku trov konania za úkony právnej služby spočívajúce v právnych rozboroch a poradách s advokátom. Keďže ide o také zložky trov konania, ktorých konkrétnu výšku súd nemá možnosť určiť bez aktivity strany, ktorej takéto trovy vznikli, vyšší súdny úradník uznesením sťažovateľke priznal náhradu len tých trov konania, ktorých existencia a výška bola zo spisu v čase jeho rozhodovania jednoznačne zistiteľná, čo náležite zdôvodnil. Záver okresného súdu, v zmysle ktorého ak sťažovateľka chcela, aby jej bola priznaná aj náhrada za poskytnutie právnych rozborov a za porady s advokátom, mala sama vyvinúť aktivitu a predložiť pred rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka všetky potrebné doklady preukazujúce výšku trov, nehodnotí ústavný súd ako taký, ktorý by popieral zmysel a účel právnej úpravy.

13. K argumentu sťažovateľky, že nárok na náhradu trov konania vzniká priamo zo zákona a nie je možné ho strane uprieť z dôvodu, že časť z neho vyčíslila až v konaní o sťažnosti, je potrebné uviesť, že súd v zmysle Civilného sporového poriadku síce rozhoduje o náhrade trov konania z úradnej povinnosti, na druhej strane však táto povinnosť súdu je absolútna. Nie je možné v tomto smere opomenúť dispozičnú zásadu, ktorou je ovládané civilné sporové konanie, keď je na strane sporu, aby sama vyvíjala potrebnú aktivitu v záujme docielenia ochrany práv, priznania jej práv súdom v rozsahu, ktorý jej prináleží.

14. Civilný sporový poriadok v súvislosti so sťažnosťou proti uzneseniu súdneho úradníka síce ráta s uplatnením nových skutočností a dôkazov, avšak iba za podmienky, že je to so zreteľom na povahu a okolnosti sporu možné a účelné. Trovy právneho zastúpenia nesporne vznikli pred vydaním uznesenia súdneho úradníka a o ich existencii i o okolnostiach determinujúcich ich sumu mala sťažovateľka (resp. jej právny zástupca) vedomosť už pred vydaním uznesenia súdneho úradníka. Napriek tomu sťažovateľka konkretizované trovy konania pred rozhodovaním súdneho úradníka podľa § 262 ods. 2 CSP neuplatnila (nevyčíslila) a ani len netvrdila, že by jej vo včasnom predložení vyčíslenia bránila nejaká prekážka. Za tohto stavu nemožno skutočnosti uvádzané v sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a k nej predložené doklady považovať za nové skutočnosti a dôkazy na účely aplikácie § 245 CSP, ako sa na to odvolávala sťažovateľka. Záver okresného súdu, že nebol daný dôvod ani na dodatočné priznanie náhrady trov za uvedené úkony právnej služby na základe sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, preto možno považovať za ústavne udržateľný. Ústavný súd už v tomto smere v obdobnom prípade konštatoval, sťažnosť proti rozhodnutiu súdneho úradníka nemôže slúžiť ako prostriedok, ktorým sa má docieľiť náprava, resp. zvrátenie následku skoršej procesnej pasivity strany sporu (III. ÚS 191/2020).

15. Uvedené platí o to viac, že sťažovateľka bola v konaní pred všeobecným súdom právne zastúpená advokátom, pričom uplatnené trovy pozostávali práve z trov právneho zastúpenia. V tejto

súvislosti ústavný súd dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane včasnej špecifikácie uplatňovaných trov konania. Tie nie je nevyhnutné vyčíslit' ihneď pri každom procesnom úkone, ktorý predchádzal vyhláseniu, resp. vydaniu rozhodnutia, avšak špecifikáciu a výšku uplatňovaných trov (najmä tých, ktoré nevyplývajú zo spisu) je potrebné z vlastnej iniciatívy predložiť pred vydaním uznesenia o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP.

16. Sťažovateľka už vyhlásením rozsudku vo veci samej nadobudla vedomosť o potenciálnom výsledku sporu vrátane priznaného nároku na náhradu trov a mala dostatočný časový priestor na to, aby predložila okresnému súdu špecifikáciu trov konania od tohto momentu či kedykoľvek po doručení písomného vyhotovenia rozsudku. Pokiaľ tak neurobila, svojou procesnou pasivitou sa pripravila o tieto zložky trov konania, a to navyše v situácii, ak bola v konaní zastúpená advokátom, ktorý pozná právnu úpravu týkajúcu sa náhrady trov konania a obsiahnutú v Civilnom sporovom poriadku, ako aj odmeny prináležiacej mu v zmysle ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v platnom znení.

17. Ústavný súd preto sumarizuje, že argumentáciu tvoriacu súčasť napadnutého uznesenia nemožno považovať za nesúladnú s limitmi sťažovateľkou označených práv. Okresný súd rozhodol vo veci výšky náhrady trov konania spôsobom, ktorý nesignalizuje žiaden závažný procesný exces a ani zásah do označených práv sťažovateľky. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o porušení ňou označených práv.

18. Pretože v danom prípade okresný súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov a svoje závery dostatočným spôsobom odôvodnil, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľkou uplatnená námietka o ústavnej neudržateľnosti napadnutého uznesenia nemá opodstatnenie, a tak odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

19. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite jej ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 19. januára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu